МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул. Котельна 2
ЄДРПОУ: 37992250
e-mail: mku.osvita@gmail.com
+38 (050) 394 72 87;
0 800 400 557
www.mku.edu.ua

PYLYP ORLYK INTERNATIONAL CLASSICAL UNIVERSITY
2, Kotelna Street, *Mykolaiv*, 54003, Ukraine
EDPNOY: 37992250
e-mail: mku.osvita@gmail.com
+38 (050) 394 72 87;
0 800 400 557
www.mku.edu.ua

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ПЗВО
МКУ ім.. П.Орлика
_____ Наталя Євдокимова
28.08.2025 р.

ІНСТРУКЦІЯ

з охорони праці
№ 61 -ІОП

Термін дії - 3 роки

м. Миколаїв 2025 р.

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №61 ІОП

ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБІТ В ЛАБОРАТОРІЇ
«ОХОРОНА ПРАЦІ»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Інструкція розроблена на основі Положення про навчальній лабораторії вищих навчальних закладах, Правил з техніки безпеки і виробничої санітарії для лабораторій. Положення про розробку інструктажів з охорони праці, Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

1.2. Дія інструкції поширюється на здобувачів вищої освіти і викладачів під час проведення лабораторних і практичних робіт в приміщеннях університету.

1.3. Інструкція є обов’язковою для виконання викладачами і здобувачами вищої освіти під час проведення занять в лабораторіях. Відповідальність за виконання цієї інструкції, правил безпеки виробничої санітарії за охорону життя і здоров’я учнів під час роботи в лабораторії несуть викладачі, які керують цією роботою.

1.4. Навчання і робота здобувачів вищої освіти в лабораторії дозволяється за умови виконання всіх вимог безпеки.

1.5. При поганому самопочуття, хворобливому стані здобувані вищої освіти до роботи не допускаються.

1.6. Приміщення лабораторії, розміщення в них обладнання і механізмів повинні відповідати вимогам діючих будівельних і санітарних норм і правил.

1.7. Лабораторії забезпечують необхідними для надання першої медичної допомоги й перев'язочними матеріалами (аптечкою).

1.8. Вікна в лабораторії забороняється захаращувати виробами, інструментами, матеріалами та іншими предметами. Складання поблизу вікон матеріалів та інших предметів не повинно погіршувати природну освітленість лабораторії. Обладнання лабораторії потрібно розміщувати так, щоб воно не затемняло робочої зони.

1.9. Шибки у вікнах треба очищати від бруду і пилу не рідше як два рази на рік, а в приміщеннях виділення диму, пилу, кіптяви - по мірі їх забруднення, але не менше як чотири рази на рік.

1.10. До миття вікон забороняється залучати здобувачів вищої освіти.

1.11. Стекла в рамах повинні бути надійно закріплені, щоб запобігти випаданню їх з рам.

1.12. Лабораторії незалежно від наявності вентиляційних пристроїв повинні мати у віконних отворах фрамуги, що відчиняються, або інші пристрої для провітрювання. Вентиляція може бути природною, механічною або змішаною і повинна забезпечувати повітрообмін, температуру і стан повітряного

середовища, що передбачені санітарними нормами.

1.13. Усе працююче обладнання лабораторії має бути непошкодженим і надійно закріпленим.

1.14. Розміщення обладнання має відповідати вимогам навчального процесу, нормам розстановки обладнання й умовам його роботи, а також забезпечувати безпечні умови праці здобуначів вищої освіти.

1.15. Складування матеріалів треба виконувати спеціальних місцях так, щоб вони не захаращували проходів і не заважали вільному обслуговуванню.. Висота складання матеріалів, заготовок не понинна бути більшою від 1 м. При складуванні потрібно забезпечувати стійкість складених предметів і запобігти падінню заготовок, матеріалів. Для цього застосовують спеціальні пристрої, стояки, прокладки, підкладки, підпори тощо.

1.16. Заново встановлене обладнання можна пускати в експлуатацію лише з дозволу постійно діючої технічної комісії та органів освіти з оформленням відповідного акта.

1.17. Передачі (пасові, фрикційні, зубчасті та ін.) повинні бути забезпечені надійними і зручними в експлуатації запобіжними захисними засобами.

1.18. Передачі, розміщені всередині обладнання і агрегатів, повинні бути закритими з усіх боків. Доступ д них має здійснюватися за допомогою пристроїв, що відчиняються (кришка, дверці тощо), а не знімними. Подавальні' валики і подібні пристрої повинні буги забезпечені пристосуваннями, що запобігають захопленню одягу і пальців п працівника.

1.19. Обладнання і механізми лабораторії повинні мати тільки індивідуальні приводи. Передавання руху до обладнання трансмісіями в лабораторії не дозволяється.

1.20. Справність і стан обладнання та його засобів повинні перевірятися до початку роботи викладачем, забороняєтьси працювати на несправному обладнанні.

1.21. Пуск і зупинка обладнання і механізмів повинні бути цілком безпечними, а пускові пристрої — зручними для користування.

1.22. Пускові пристрої мають забезпечувати швидкість і плавність вмикання робочого місця і повинні бути позбавлені можливості самодовільно вмикатися. Наявність кількох місць пуску забороняється. Поблизу робочого місця викладача має бути рубильник (кнопка "Стоп") вимикання всього обладнання лабораторії.

1.23. Кнопки вимикання будь-якого обладнання мають бути заглиблені на 3-5 мм, а кнопки вимикання повинні виступати над панеллю не менш як на 3 мм і мати добре видимий напис «Стоп». Колір кнопок вимикання - червоний. Контакти повинні бути захищені від потрапляння пилу, мастил, що використовуються під час роботи.

1.24. Пусковий педальний пристрій, якщо він є, повинен мати захисний засіб, що запобігає випадковому вмиканню (від падіння на педаль, несподіваного натискання тощо).

1.25. Змащувати частини обладнання треба ретельно і систематично відповідно до наявної інструкції. Система змащування забезпечується

пристроями, що запобігають розбризкуванню ірозливанню мастил (щітками, збирачами, листами, піддонами), і повинна бути безпечною в обслуговуванні. Для стирання обладнання користуються спеціальними щітками та обтиральними матеріалами. Для запобігання використаних матеріалів використовують металеві ящики з кришками.

1.26. Ремонтувати обладнання під час його роботи забороняється.

1.27. Перед ремонтом обладнання треба вимкнути з мережі і привести до такого стану, при якому жодна його частина, або вузол не могли б самостійно рухатися. Приводні паси треба зняти з шківів, під пускові педалі потрібно підставити підкладки. Для пускових пристроїв і рубильників, що підводять струм, вивішують попереджувальні плакати, де зазначають, що обладнання ремонтується і пуск його заборонений. Знімні частини розміщують на заздалегідь підготовлених місцях, міцно і стійко укладають з використанням аідкладок, кругля деталі - із застосуванням підпор. Для виконання ремонтних робіт між знятими деталями і біля обладнання, що ремонтується залишають вільні проходи і робочі площі.

1.28. Перед пуском обладнання після ремонту або налагодження всі захисні засоби, а також пристрої слід поставити на місце, міцно й правильно закріпити. Працівників, які є поблизу, повідомляють про початок роботи на відремонтованому обладнанні.

1.29. Робоче місце студента повинно бути організоване так, щоб запобігти будь-якому нещасному випадку. Кожне робоче місце обладнують сидінням (приставними, висувними або відкидними), якими учні можуть користуватися для відпочинку і виконання окремих операцій основної роботи.

1.30. Робочі місця повинні бути обладнанні спеціальними пристроями: тумбочками, висувними ящиками, шафами, інструментальними полицями або стелажем для зберігання інструмента, креслень тощо; заготовки, інструмент тощо, які зберігаються на стелажах, не повинні виступати за межі робочої площі стелажа.

1.31. Інструмент повинен зберігатись у спеціальних інструментальних ящиках, шафах, столиках біля обладнання, а в таких випадках, де це передбачено конструкцією машин, - всередині неї.

1.32. Забороняється захаращувати робочі місця й проходи матеріалами, заготовками, деталями та відходами виробництва. Тримати на робочому місці предмети не потрібні для виконання роботи забороняється.

1.33. Викладачі трудового навчання зобовязані: забезпечувати здобувачів вищої освіти інструментом; стежити за тим, щоб інструмент був правильно заточений; стежити за правильним виконанням трудових прийомів.

1.34. Жодного студента не можна допускати до роботи без відповідного навчання роботи на обладнанні, належної перевірки знання безпеки в межах навчальної програми, правил та інструкцій з безпеки, що стосуються виконування завдання. Проведення інструктажу з безпеки треба відповідно оформляти в журналі реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності встаковленого зразка. Після проведення інструктажу в журналі має бути підпис особи, яка проводила інструктаж та підписи здобувачів вищої освіти.

1.35. У навчальних майстернях потрібно вивішувати відповідні плакати з безпеки, попереджувальні написи та інструкції з безпеки.

1.36. Забороняється вживати спиртні напої, а також приступати до роботи в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Палити в приміщеннях будівель та на території закладу забороняється.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Впевнитись у справності всього обладнання, яке буде задіяне під час проведення занять:

- перевірити його електробезпеку, справність заземлених пристроїв, наявність та справність захисних пристроїв на обладнані, які не допускають можливості зіткнення з рухомими частинами обладнання, випадання з обладнання різального інструмента або деталі;
- потрапляння на працюючого частинок матеріалу, що відкидається різальним інструментом;
- перевищення гранично допустимих величин вібрацій і шумів;
- можливості травмування під час установлення і замін різальних інструментів.

2.2. Захисні пристрої повинні задовольняти такі вимоги:

- бути досить міцними;
- виключати можливість травмування; надійно фіксуватися в закритому положенні;
- не заважати роботі і налагодженні обладнання;
- бути зручними і швидко зніматись;
- внутрішні їх поверхні фарбують у яскраво-червоний колір;
- мати рукоятки, скоби та інші пристрої для зручного і безпечного утримання їх при зніманні й установленні.

2.3. Підготувати робочі місця здобувачів вищої освіти забезпечити їх справним інструментом відповідно до виконання роботи.

2.4. Простежити, щоб інструмент був правильно заточений. При виявленні недоліків негайно повідомити викладача.

2.5. Розяснити студентам порядок виконання завдання, нагадати вимоги безпеки, яких треба дотримуватися в процесі роботи.

2.6. Перевірити, щоб одяг здобувачів вищої освіти забезпечували - їх безпеку при виконанні завдання.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. Початкові роботи виконуються здобувачами вищої освіти під наглядом.

3.2. Заточування різального інструмента виконує тільки викладач.

3.3. Забороняється користуватися електричним інструментом з несправною ізоляцією струмоведучих частин або в разі відсутності вимог

штепсельних з’єднань.

3.4. Під час перерв у роботі, а також у разі вимикання струму в електромережі живлення обладнання та електричні інструменти вимикають з електромережі.

3.5. Забороняється користуватися несправними розетками і вилками.

3.6. Забороняється захаращувати проходи і робочі місця матеріалами і відходами. Непридатні деталі й відходи виробництва складають у спеціально відведених для цього місцях.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ РОБОТИ

4.1. По закінченню роботи здобувачів вищої освіти на електрообладнанні негайно вимкнути їх з електромережі.

4.2. Матеріали відходів прибирають з корзини і переносять у визначене місце здобувані вищої освіти вдвох.

4.3. Прибирають пил і бруд з обладнання тільки за допомогою ганчірок, щіток тощо після того, як вимкнено обладнання. Без використання зазначених речей залучати здобувачів вищої освіти до прибирання і виконувати прибирання самому забороняється.

4.4. Прийняти від здобувачів вищої освіти залишки матеріалів, інструментів чи оброблені заготовки, скласти їх у відведені для цього місця.

4.5. Вимити руки з милом. Зняти спецодяг.

4.6. Вивести здобувачів вищої освіти з майстерні.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Аварійна ситуація чи нещасний випадок можуть виникнути у разі:

- відсутності або несправності захисту;
- несправності електрообладнання;
- несправності й притуплення різального інструмента;
- захоплювання одягу, волосся рухомими незакритими деталями обладнання, інструментів, заготовок тощо.

5.2. У разі виникнення аварійної ситуації негайно припинити роботу, повідомляти про це завідувача кафедрою та ректора університету.

5.3. Якщо є потерпілі надати їм долікарську допомогу, при необхідності викликати швидку медичну допомогу.

5.4. **Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.** При ураженні електричним струмом необхідно негайно звільнити потерпілого від електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення, а при неможливості відключення - його від струмоведучих частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал. За відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані необхідно негайно приступити

до оживлення потерпілого і викликати «швидку медичну допомогу».

5.5. **Перша допомога при пораненні.** Для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти стерильний перев'язочний матеріал, що міститься у ньому на рану і зав'язати її бинтом. Якщо індивідуального пакету якимось чином не буде, то для перев'язки необхідно використати чисту носову хустинку, чисту полотняну ганчірку тощо. На те місце ганчірки, що приходиться безпосередньо на рану, бажано накапати декілька крапель настойки йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти ганчірку на рану. Особливо важливо застосувати настойку йоду зазначеним чином при забруднених ранах.

5.6. **Перша допомога при переломах, вивихах, ударах.** При переломах і вивихах кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку укріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку також підвісити за допомогою перев'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба. При передбачуваному переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або роту) необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом або снігом, чи холодною водою) або зробити холодну примочку. При підозрінні перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям вниз, наглядаючи при цьому, щоб тулуб не перегинався, з метою уникнення ушкодження спинного мозку. При переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлю, чханні, руках, необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видоху.

5.7. **Надання першої допомоги при опіках кислотами і лугами.** При попаданні кислоти або лугу на шкіру ушкодженні ділянки необхідно ретельно промити цівкою води на протязі 15-20 хвилин, після цього пошкоджену кислотою поверхню обмити 5% розчином питної соди, а обпечену лугом - 3% ним розчином борної оцтової кислоти. При попаданні на слизову оболонку очей кислоти або лугу необхідно очі ретельно промити цівкою води протягом 15-20 хвилин, після цього промити 2% ним розчином питної соди, а при ураженні лугом - 2% розчином борної кислоти. При опіках порожнини рота лугом необхідно полоскати 3% ним розчином оцтової кислоти або 3% ним розчином борної кислоти, при опіках кислотою - 5% ним розчином питної соди. При попаданні кислоти в дихальні шляхи необхідно дихати розпиленим

за допомогою 10% ним розчином питної соди, при попаданні лугу - розпиленим 3% ним розчином оцтової кислоти.

5.8. **Надання першої допомоги при теплових опіках.** При опіках вогнем, парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом. При опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом. При опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробляють спиртом, 3% ним марганцевим розчином або 5% розчином таніну. При опіках третього ступеня (зруйнування шкіряної тканини) наривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

5.9. **Перша допомога при кровотечі.** Для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно: підняти поранену кінцівку вверх; кровоточиву рану закрити перев'язочним матеріалом, складеним у клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати на протязі 4-5 хвилин; якщо кровотеча зупинилась, то не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакета чи кусок вати і забинтувати поранене місце (з деяким натиском); при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, при допомозі згинання кінцівок в суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою, при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

5.10. **При попаданні в очі стороннього тіла** не слід намагатися виймати його самостійно - можна ще сильніше травмувати око, слід поклавши пов'язку, негайно звернутися до лікаря за допомогою.

5.11. Якщо сталася пожежа, вжити заходів щодо евакуації дітей з приміщення, згідно плану евакуації негайно викликати пожежну частину, сповістити ректора університету, приступити до ліквідації пожежі наявними засобами пожежогасіння.

5.12. Виконувати всі вказівки керівника по ліквідації аварійної ситуації.

Розроблено:

Проректор з адміністративно – господарської роботи _____ (підпис) Андрій МАТВІЄНКО

Погоджено:

Інженер з охорони праці _____ (підпис) Валерій КЛИМЕНКО

Юрист -консульт _____ (підпис) Ганна Шаповалова